

Konjunkturbarometern Våren 2023

Annika Cederfeldt Jiveby
Näringslivspolitisk chef
Handelskammaren Jönköpings län

Clara Svensson
Student, Civilekonomi
Jönköping University

Handelskammaren Jönköpings län

Handelskammaren Jönköpings län arbetar för att Jönköpings län ska bli en attraktiv region för människor att bo och arbeta i. Vi är med och skapar bra förutsättningar för länets företag och hjälper dem att utvecklas i regionen.

Innehåll

Inledning	s. 1
Fördelning av företag	s. 2
Lägesrapport	s. 3
Orderläge	s. 5
Materialförsörjning	s. 6
Energiförsörjning	s. 9
Inflationsläget	s. 10
Avslutning	s. 11

Inledning

Den höga inflationen påverkar företagen såväl direkt som indirekt

Ett år har gått sedan Ryssland invaderade Ukraina. Kriget har haft stor påverkan på länets företag och Sverige i helhet, med elpriser som skenar och höjningar i inflation.

Inflationen är högre än den varit på länge vilket påverkar företagen såväl direkt som indirekt. Inte enbart eftersom deras egna inköpsvaror ökar i pris, inflationen bidrar även till att kunder blir mindre villiga att köpa och investera. Med många företag inom tex plast- och metallindustrin har Jönköpings län en stor andel elintensiva företag vilket leder de höga elpriserna slår hårt mot länet.

Trots en nedgång i konjunkturen och minskad orderingång visar enkäten som Handelskammaren skickade ut i februari att företagen fortfarande har utmaningar med att finna nya arbetare med rätt kompetens.

Det är kompetensbrist bland många företag, samtidigt som många utav företagen anger att de behöver anställa nya på grund av pensionsavgångar exempelvis. Trots en minskning, eller förväntad minskning, i orderingång är det få företag i enkätundersökningen som planerar att varsla medarbetare.

Fördelning av företag

Enkäten har besvarats av 159 företag fördelat på samtliga 13 kommuner i Jönköpings län. Utöver Handelskammaren så har näringslivschefer i länet bistått med att sända ut enkäten. Den största andelen svar kom från företag inom tillverkningsindustrin, som stod för 50% av svaren. Den näst största branschen var tjänsteföretag, som stod för 21% av svaren i enkäten. Bland övriga företag som svarat återfinns bland annat branscher som:

- Bygg
- Transport/logistik
- IT
- Hotell/restaurang/besöksnäring
- Grossist
- Handel

Högst andel svar har erhållits från Nässjö kommun, Värnamo kommun, Jönköping kommun och Gislaved kommun. Storleken på de företag som deltagit i enkäten varierar; 39% av företagen har 10-49 anställda, 21% har 50-249 anställda, 19% har 2-9 anställda, 12% har 250 eller fler anställda och slutligen har 8% 0-1 anställd.

Lägesrapport

Lågkonjunkturen pressar näringslivet

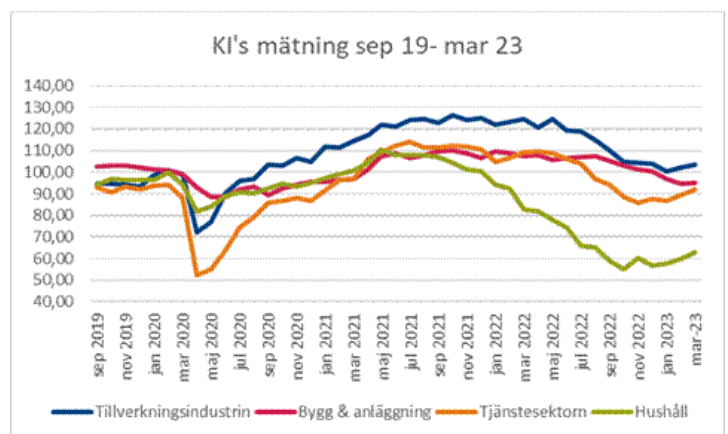
Konjunkturinstitutet (KI) anger att svensk ekonomi går in i en lågkonjunktur 2023, som förväntas fortsätta till och med 2025. Lågkonjunkturen pressar näringslivet genom att konsumtionen minskar vilket leder till lägre orderingång. Det finns risker för en ökad arbetslöshet då lågkonjunkturen kan ge en lägre efterfrågan för företagens erbjudandet vilket dämpar efterfrågan på arbetskraft. Under en tid har arbetslösheten i länet varit historiskt låg men det finns risk för att den kan vända och hamna på högre nivåer.

[Konjunkturinstitutet](#) mäter varje månad läget för såväl hushållen som olika branscher, vilket anges i konfidensindikatorer. 100 representerar ett normalläge där värden över 100 indikerar en positiv syn, likaledes indikerar värden under 100 en negativ syn på läget. De mäter även olika sektors konfidensindikatorer, varav hushållens indikator har ökat med 2,2 sedan december 2022.

Mellan Q3 2021 och Q2 2022 nådde tillverkningsindustrin historiskt höga nivåer gällande orderingång men effekterna av Rysslands invasion av Ukraina och ökade priser ledde till en tydlig ordernedgång, om än inte lika snabb eller djup som när pandemin bröt ut 2020. Efter en nedgång de senaste tre kvartalen anger nu tillverkningsindustrin en försiktig uppgång. Tjänstesektorn följer tillverkningsindustrin nära exakt om än på en stadigt lägre nivå.

Byggbranschen drabbas mycket hårt i det rådande konjunkturs- och ränteläget. KI:s rapport från februari i år visar en stadig minskning och snabb minskning i byggbranschen och man får gå så långt tillbaka som till april 1997 för att hitta en lägre nivå.

Hushållens nivå är historiskt låg vilket signalerar ett mycket svagt stämningläge där färre hushåll än normalt tror sig kunna exempelvis spara. Mätningen från mars 2023 visar dock en försiktig uppgång. Diagrammet nedan visar KI:s mätning för utvalda branscher inom tidsspannet september 2019 till mars 2023.

Källa: [Konjunkturinstitutet](#)

[Konkursstatistiken från UC](#), visar att antalet konkurser i Jönköpings län inte är högre under årets första månader jämfört med samma tidsperiod de senaste fyra åren.

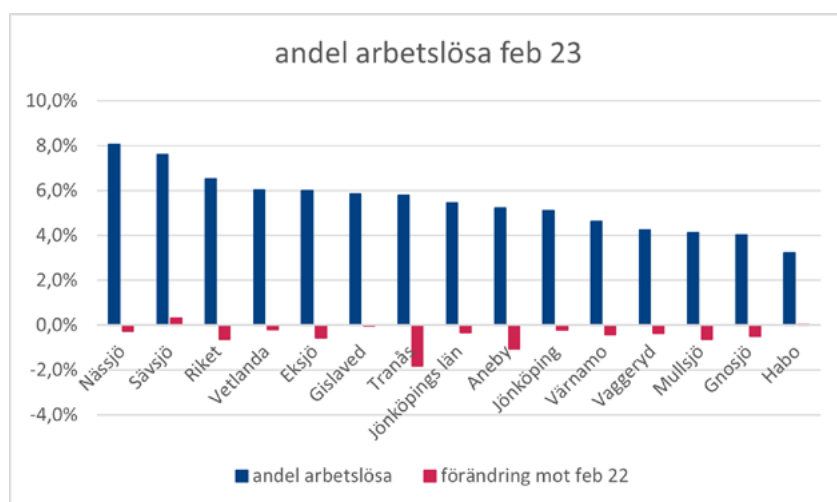
Andelen arbetslösa skiljer sig mellan de olika kommunerna i länet

Siffror från [Arbetsförmedlingen](#) visar att Jönköpings län har en lägre genomsnittsarbetslöshet riket där länet har en arbetslöshet på 5,5% och rikets andel arbetslösa är 6,5%.

Den kommun i länet som i januari 2023 hade lägst andel arbetslöshet var Habo kommun med en andel på 3,2% medan den kommun med högst andel arbetslöshet i januari 2023 var Nässjö kommun med en andel på 8,1%.

I de flesta av länets kommuner har arbetslösheten minskat eller är lika med samma tid för år 2022. Enbart i Sävsjö kommun har den ökat något.

Mest minskning av arbetslösa har skett i Tranås kommun där det har minskats med 1,9% sedan januari 2022. Diagrammet nedan visar arbetslösheten i länets respektive kommuner samt generellt för länet och för riket. Diagrammet visar även utvecklingen av arbetslösheten under det gångna året.

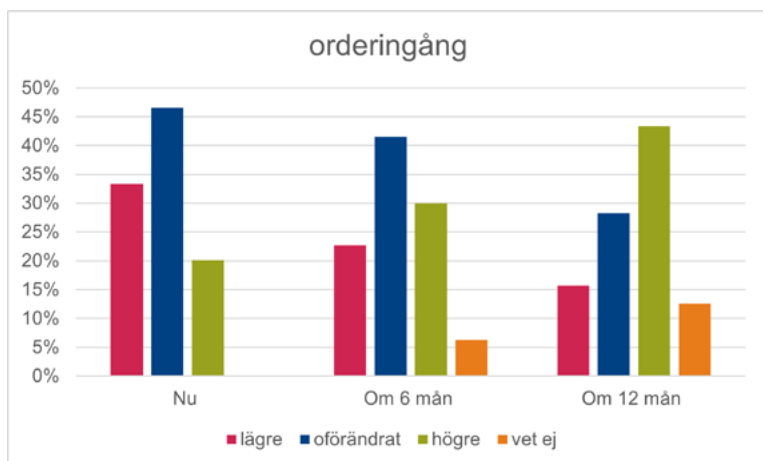
Källa: [Arbetsförmedlingen](#)

Orderläge

I [höstens konjunkturbarometer](#) angav majoriteten, 37% av företagen, att de trodde deras ordergång skulle minska inom en sexmånadersperiod och endast 13% trodde att ordergången skulle öka inom samma tidsspann. Diagrammet nedan visar hur företagen i enkätundersökningen som ligger till grund för den här rapporten har svarat gällande ordergång nu och framåt. Det är fler som är positiva inför framtiden i de enkätsvar som ligger till grund för vårens rapport jämfört med i höstens.

Källa: Handelskammaren Jönköpings län

Nedbrutet till tillverkningsindustrin anger 42% av företagen att deras ordergång är lägre än för sex månader sedan medan av tjänsteföretagen anger ca 18% att ordergången har minskat sett till de senaste sex månaderna.

Ett företag inom Byggbranschen med 50-249 anställda nämner: *"Fortsatt på en bra nivå i dagsläget, men mycket indikerar på nedgång under kvartal 2-3."*

Av företagen som besvarat enkäten tydliggör några orderläget i framtiden som osäkert. Ett företag inom tillverkningsindustrin med 50-249 anställda nämner att orderläget *"Kommer minska lite framöver"*. Ett företag inom handel med 10-49 anställda säger att det *"Känns högst osäkert kring den framtida ordergången"*. Ett tjänsteföretag med 50-249 anställda berättar att det är *"Svårt att sja om läget, väldigt osäkert läge & svårt att planera"*.

Orderläget är dock inte lika negativt för alla, exempelvis förklarar ett företag inom restaurang/hotell/besöksnäring, med 50-249 anställda, att de har *"Fortsatt högt tryck på ordergång dock lite längre fram. Perioden fram till sommaren är försäljningen lite lägre än väntat medan hösten ser ut att slå rekord."*

50% anger att ordergången är oförändrad jämfört med för sex månader sedan

42% av företagen inom **tillverkningsindustrin** har lägre ordergång än för sex månader sedan.

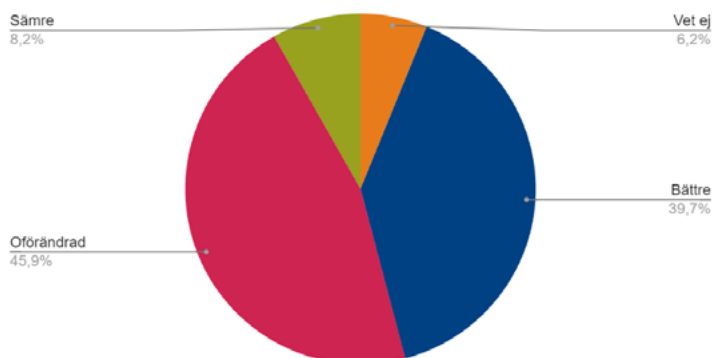

Materialförsörjning

Materialförsörjning har varit problematiskt med flera faktorer som påverkat negativt de senaste åren. Det har blivit tydligt att med långa leverantörskedjor får en störning inte sällan stora konsekvenser. Enkätundersökningen visar en viss ljusning i materialförsörjningen och det är färre som upplever att den förvärras.

Diagrammet nedan visar hur företagen upplever sin materialförsörjning jämfört med för sex månader sedan.

Jämfört med för sex månader sedan, hur ser du på företagets materialförsörjning?

Källa: Handelskammaren Jönköpings län

Ett företag inom tillverkning och handel av konsumentvaror med 250 eller fler anställda uttrycker: *"Ja vi upplever brist på vissa för oss strategiska råvaror"*.

Ett annat företag inom tillverkningsindustrin med 10–49 anställda berättar: *"Det är svårt och dyrt att få tag i råvaror"*. Frisvaren i enkäten tydliggör att det hos många företag pågår ett arbete att säkra leverantörskedjorna kopplat till både brist- och prissituation.

"Vi har arbetat fram fler alternativa leverantörer och även ökat råmateriallager en del." (Företag inom tillverkningsindustrin, 250+ anställda).

I frisvaren anger ett antal företag att det fortsatt är svårt att få tag i vissa råvaror, elektronikkomponenter samt motorer är exempel på dessa.

Planer att anställa och varsla

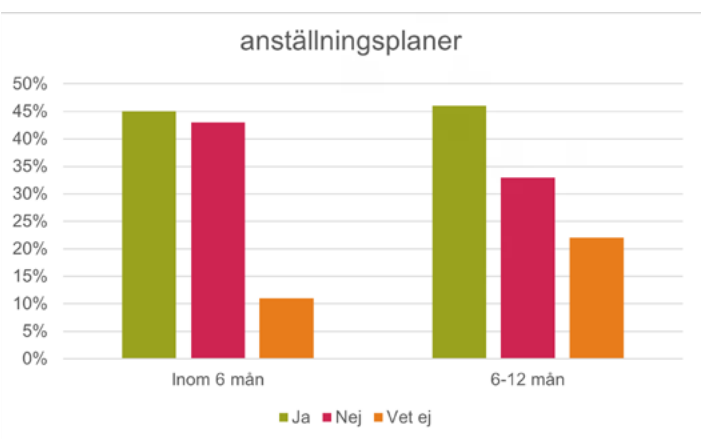
Anställningsplaner

I [höstens konjunkturbarometer](#) angav 45% av företagen att de planerar att anställa inom sex månader vilket är precis samma andel som i enkätsvaren som ligger till grund för vårens rapport.

Diagrammet nedan visar anställningsplaner för samtliga branscher det närmaste året. I höstas angav 35% av de företag som besvarat enkäten att de planerar att anställa inom sex till tolv månader, den siffran ligger på 46% i vår. Trots en tid med osäker orderingång finns det planer att anställa. Anledningar, beskrivna i enkätsvaren, till att anställa nya medarbetare är att ersätta inhyrd personal samt pensionsavgångar men även att få tag i kompetens när den finns tillgänglig. Ca 50% av företagen inom tillverkningsindustrin anger att de har planer att anställa inom 6 månader.

Ett företag inom tillverkningsindustrin med 250 eller fler anställda berättar: "Nyckelkompetenser kommer alltid att rekryteras".

I höstens konjunkturbarometer angav även 75% av företagen som besvarade enkäten att det är svårt att hitta rätt kompetens. Problematiken är tydlig även i vårens enkät där bland annat ett företag beskriver "Fortsatt svårt läge att hitta rätt kompetens!" (Företag inom tillverkningsindustrin, 10-49 anställda) och ett annat förklarar "Detta är vårt största hot - att inte hitta kompetens." (Företag inom tillverkningsindustrin, 10-49 anställda).

Källa: Handelskammaren Jönköpings län

Tydlig problematik inom kompetensförsörjning

50% av företagen inom **tillverkningsindustrin** anger att de har planer att anställa inom 6 månader.

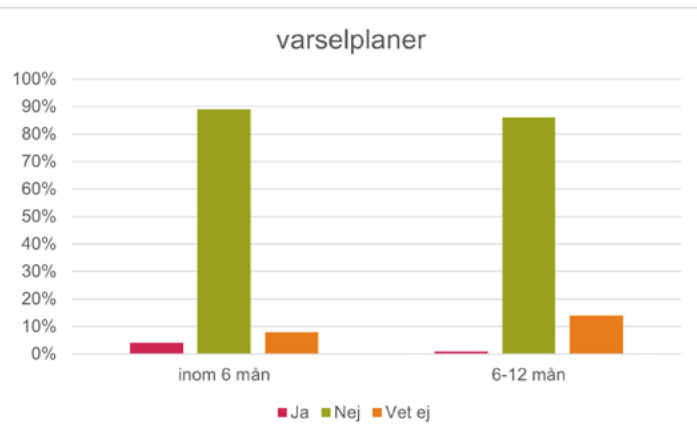
75% av företagen anger att det är svårt att hitta rätt kompetens.

Varselplaner

I höstens konjunkturbarometer angav cirka 10% av företagen att de hade planer på att varsla inom tolv månader. Svaren i vårens enkät skiljer sig från detta.

Få företag svarar att de planerar att varsla personal inom de kommande sex månaderna, endast 4%. Nedbrutet i stora företag med 250 eller fler anställda är det dock 11% som anger att de planerar att varsla de kommande 6 månaderna. Diagrammet nedan visar varselplaner de kommande sex månaderna samt inom 6-12 månader.

Källa: Handelskammaren Jönköpings län

Ett tjänsteföretag med 10–49 anställda som besvarat enkäten säger: *”Vi kommer inte varsla. Vår personal är vår viktigaste resurs och besitter stor kompetens som vi inte vill tappa. Dessutom har vi full beläggning just nu så det är inte aktuellt av den orsaken heller men skulle vår beläggning gå ner så kommer vi inte att varsla i alla fall.”*

Energiförsörjning

I höstens konjunkturbarometer låg stort fokus på energifrågan och de ökande elpriserna, 70% av företagen som svarade på den enkäten angav att de var påverkade av de ökande energipriserna. I vårens enkät är energifrågan fortfarande viktig och många utav företagen anser sig fortfarande vara påverkade till stor del av elpriserna. Diagrammet nedan visar hur stor andel av företagen är drabbade av de höga elpriserna.

Källa: Handelskammaren Jönköpings län

81% av företagen som besvarade vårens enkät anger att de är drabbade av de ökande energipriserna. Endast 18% svarade att de inte var drabbade av de ökande energipriserna, varav de flesta inom den gruppen är företag inom andra branscher än tillverkningsindustrin, exempelvis tjänsteföretag alternativt är det företag som har bundet elavtal.

Ett företag inom tillverkningsindustrin med 10–49 anställda beskriver att de har 70% ökade energipriser, ett annat företag inom fastighetsbranschen med 2–9 anställda säger: *"Instabila elpriser är ett stort problem"*. Ett företag inom tillverkningsindustrin med 10–49 anställda beskriver sin påverkan av de ökande energipriserna: *"Påverkat kraftigt, men trots allt påverkat i mindre utsträckning än förväntat."*

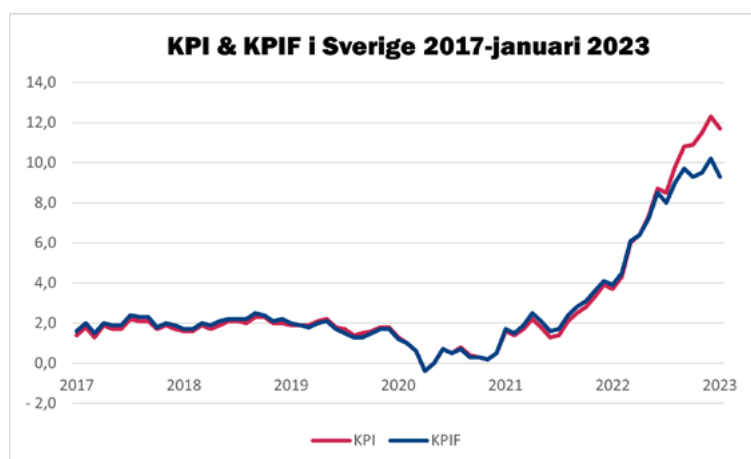
En del av företagen anger att de har bundet elavtal i ett bra tag framåt vilket gör att just dem inte är drabbade i lika hög grad av de volatila energipriserna i nuläget.

Företagen trycker även på att det är viktigt att utbyggnaden av olika energislag ökar och att besked och tillstånd för sådana processer inte ska ta lika lång tid som det kan göra i nuläget för att på så sätt göra det enklare för företagen att ställa om.

Ett Företag inom tillverkningsindustrin med 10–49 anställda beskriver följande: *"Viktigt att påskynda utbyggnaden av olika energislag. Det får inte ta över 20 år att ge besked och tillstånd, som det nu har gjort med det senaste beskedet om att bygga ut vindkraften till havs. Antingen svaret är ja eller nej, det måste lämnas inom rimlig tid!"*.

Inflationsläget

Under en lång period har Sverige haft en låg inflation. 2020 när pandemin slog till minskade inflationen drastiskt och det blev deflation ett tag. Inflationstakten har ökat markant i Sverige sedan början av år 2021. I december 2022 låg inflationen på 12,3% enligt KPI. Till januari minskade det något, och inflationen hamnade på 11,7% enligt KPI. KPI och KPIF har inte följt samma mönster sedan mitten av år 2022, vilket tyder på att räntesatserna för hushållens bolån ändrats, som lett till att KPI dragit i väg. KPIF håller bolåneräntan konstant, vilket inte KPI gör, och de räntehöjningar som skett den senaste tiden har då lett till att KPI skenat i väg. Nedan kan utläsas av diagrammet här nedanför.

Källa: [SCB](#)

Redan i höstens konjunkturbarometer nämnde företagen att de hade problem med hög inflation och att de såg att det behövdes åtgärder för att stötta. I vårens enkät ställdes frågan till vilken grad som företagen är påverkade av rådande inflationsläge, varav 53% av företagen svarade att de var påverkade i hög eller mycket hög grad. Inflationens effekt på företagen innebär att de varit tvungna att höja sina priser för att kompensera för de prishöjningar företagen själva märkt av. Företagen har även märkt av att kunder är mer reserverade i att köpa produkter och tjänster och att det generellt är lägre köpkraft hos kunderna.

Flera av företagen beskriver den svåra situationen med inflationen i enkäten:

"Leverantörer vill höja priser - kunder vill sänka priser - personal vill ha högre löner = allt pga. inflationen och mitt i det står jag som VD och ska hitta vägar framåt..."
(Tjänsteföretag, 2-9 anställda)

"Vi drabbas inte direkt, men vi har många kunder som drabbas varför vi drabbas indirekt." (Tjänsteföretag, 50-249 anställda)

"Eftersom priser på råvaror, energi och frakter stigit kraftigt har vi tvingats höja våra priser kraftigt." (Företag inom tillverkningsindustrin, 10-49 anställda)

"Vi har tvingats höja våra priser kraftigt p.g.a. valuta och inflation. Den svaga svenska kronan gör att vi importerar inflation. Å andra sidan har vi en stor exportandel drygt 70% så våra valutavinster blir stora och därmed får vi ett bra resultat. Men det blir ju i någon form ett dopat resultat då vi inte kan råda över valutorna."
(Företag inom tillverkningsindustrin, 250 eller fler anställda)

Avslutning

I höstens konjunkturbarometer låg stort fokus på rådande energiläget och elpriserna. I vårens konjunkturbarometer är inflationen det som är mest krisartat samtidigt som många företag har haft en tid med mycket höga kostnader för energi. Glädjande nog så verkar materialförsörjning och orderingång inte vara lika stora problem i vårens konjunkturbarometer som det var i höstens, men självklart finns det fortfarande många företag som lider och behöver att det ska ske en förändring. Kompetensförsörjning fortsätter vara ett problem för många utav företagen, där faktorer som pensionsavgångar och inhyrd personal är anledningar till att företagen i stor utsträckning behöver anställa.

Det ger positiva signaler att fler företag planerar att anställa jämfört med företag som inte planerar att anställa. Att siffran är oförändrad angående att vilja anställa är intressant eftersom det tyder på att de externa faktorer som skett i världen sedan i höstas ännu inte har påverkat företagens anställningsplaner. Det kan även vara en indikation på att den matchningsproblematik som länge varit ett faktum kvarstår och att det finns ett behov av att säkra upp företaget med rätt kompetens för att vara redo när konjunkturen vänder och orderingången ökar. Oroande är att 11% av företagen med 250 eller fler anställda planerar att varsla. Det kan slå hårt i de fall varsel drabbar många medarbetare.

Många av frissvaren i enkäten indikerar att det är en osäker tid med många externa, globala krafter som påverkar samtidigt som många företag fortfarande har en bra orderingång. Det är svårt att veta vad som väntar bakom hörnet då faktorer som ligger långt från Sverige har en stor påverkan på våra företag.

A stylized, light blue graphic of a tree with several rounded leaves and a trunk, positioned in the lower right quadrant of the page.

Kontakt & Frågor

Frågor gällande rapporten eller enkätundersökningen hänvisas till Annika Cederfeldt Jiveby.

Annika Cederfeldt Jiveby
Näringslivspolitisk chef

070-468 36 36
annika.cedefeldtjiveby@handelskammarenjonkoping.se

*Handelskammaren
Jönköpings län*

Handelskammaren Jönköpings Län

Barnarpsgatan 11, 553 16 Jönköping - Tel 036-30 14 30

www.handelskammarenjonkoping.se 2022